

ОДЛУКЕ ВИШЕГ ПРИВРЕДНОГ СУДА СРБИЈЕ

Туженик не одговара за штету насталу девалвацијом динара ако је поступао у складу са законом о девизном пословању

Из образложења:

"Пресудом Привредног суда у Београду П. 7984/91 од 9. децембра 1991. године, ставом један изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд обавезе туженог да му исплати износ од 72.093,50 динара на име главног дуга са каматом по Закону о висини стопе затезне камате почев од 5. априла 1991. године до исплате. Ставом II изреке тужилац је обавезан да туженом исплати 310,00 динара на име трошкова парничног поступка у року од 8 дана од достављања преписа пресуде.

Пресудом Вишег привредног суда одбијена је жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда.

Против пресуде Вишег привредног суда у Београду тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Тужени је одговорио на наводе ревизије.

Врховни суд налази да ревизија није основана.

У проведеном поступку је утврђено да је тужиочев пословни партнер, предузеће "Прогрес" из Београда, туженој упутио два налога за расподелу девизног права по коме је тужена требало да тужиоцу исплати динарску противвредност износа од 18.055 ДМ, с тим што је један налог испостављен телексом 11. априла 1991. године са погрешно означеним жиро-рачуном тужиоца, а други налог тужени је примио на обрасцу 24. априла 1991. године. Тужени је 12. априла 1991. године поступио по налогу тужиоцевог партнера с тим што је означен број жиро-рачуна тужиоца из налога "Прогреса" од 11. априла 1991. године. Међутим, пошто је број жиро-рачуна тужиоца био у налогу "Прогрес" погрешно означен, СДК је 23. априла 1991. године вратио туженом налог за исплату, а наредног дана тужени је одмах поступио по налогу уплативши тужиоцу износ назначен у њему.

С обзиром на то да је у међувремену, 19. априла 1991. године, дошло до девалвације динара, тужилац је трпео штету у утуженом износу. Такође је у међувремену "Прогрес" туженом упутио тачан број рачуна тужиоца.

Код тако утврђеног чињеничног стања, правилна је оцена нижестепених судова да тужени није крив за штету коју је тужилац претрпео након девалвације динара. Ово из разлога што је тужени поступао у складу са одредбама Закона о девизном пословању, Одлуком о начину вршења платног промета са иностранством и Упутством о јединственом вршењу платног промета са иностранством, јер је налог за исплату могао да се испостави и телексом по коме је тужени и поступио у законом прописаном року од 2 дана. Чињеница што је у налогу за исплату означен погрешан жиро-рачун тужиоца не може се приписати у кривицу туженог, с обзиром на то да је поступао у складу са наведеним прописима који регулишу вршење платног промета са иностранством, а с тим у вези није ни одговоран за штету коју је тужилац претрпео."

Према томе, ако је туженик поступао према Закону о девизном пословању, неће одговарати за штету која је настала девалвацијом динара.

(Пресуда Вишег привредног суда Србије, Пж. 4605/92 од 27. априла 1992. године, потврђена од Врховног суда Србије. Прев. 170/92 од 23. септембра 1992. године)

За све спорове у вези са уписом у судски регистар надлежан је привредни суд

Из образложења:

"Наведеним решењем првостепени суд се огласио стварно ненадлежним а предмет уступио Општинском суду у Новом Саду као стварно и месно надлежном суду.

Благовременом жалбом ово решење побија тужилац из свих разлога наведених у чл. 353. ЗПП.

Жалилац истиче да се овде ради о спору који је везан за упис у судски регистар тужених првог и другог реда па се тражи утврђивање ништавости таквог уписа о чему је поднета и тужба и због тога сматра да је за решавање надлежан привредни суд, а не општински суд и зато је предложио да се решење преиначи и да се утврди да је у конкретној правној ствари у питању привредни спор, или да се решење укине а предмет врати на поновно суђење.

Жалба је основана.

При доношењу првостепеног решења суд се позива на одредбе чл. 15. Закона о судовима да привредни суд суди у првом степену спорове из међусобних привредних односа између предузећа и других правних лица.

Међутим, у чл. 15.(е) наведеног закона предвиђено је да привредни суд суди и спорове везане за упис у судски регистар и статусне промене привредних субјеката. Како се у конкретном случају ради о спору за утврђивање ништавости уписа у судски регистар и издавање привремене мере у вези са таквим спором, то је за решавање спора надлежан привредни суд, а не општински, па је у смислу чл. 380. ЗПП ваљало жалбу уважити, решење укинути, а предмет вратити првостепеном суду на наставак поступка.

У наставку поступка суд ће након утврђивања чињеничног стања и уз правилну примену материјалног права одлучити о тужбеном захтеву и у погледу ништавости уписа и у погледу издавања привремене мере."

Према томе, привредни суд је стварно надлежан да решава све спорове везане за упис субјеката у судски регистар, без обзира на то да ли се ради о покретним, или непокретним стварима.

(Решење Вишег привредног суда Србије, Пж 2-220/92 од 12. октобра 1992. године)

Обезбеђење трошкова у парници када је тужилац из Словеније

Институт обезбеђивања трошкова у парници код спорова са међународним елементом уведен је зато да би туженик, ако тужилац изгуби спор, могао без тешкоћа да оствари право на трошкове.

У нашој пракси се поставило питање да ли то важи и када је тужилац из Словеније, као једне од издвојених република из некадашње СФРЈ.

Из образложења:

"Побијаним решењем првостепени суд је одбио предлог туженог за обезбеђење парничних трошкова.

Благовременом жалбом тужени побија првостепено решење са свих разлога из чл. 353. ЗПП. Наводи да је погрешно првостепени суд применио одредбу чл. 82, ст. 2. Закона о решавању сукоба Закона са прописима других земаља у одређеним односима ("Сл. лист СФРЈ." бр. 43/82 од 23. јула 1982. године). Наводи да је туженик од дана признавања Републике Словеније од стране Европске заједнице и Савета безбедности Уједињених нација ставио предлог за обезбеђење парничних трошкова с обзиром на то да је тужилац из Републике Словеније.

Предлаже да се првостепено решење укине и предмет врати истом суду на поновно суђење.

Виши привредни суд налази да је жалба основана.

Из списка произлази да је тужени поднеском од 27. новембра 1991. године ставио предлог за обезбеђење парничних трошкова у смислу одредбе чл. 82. Закона.

Првостепени суд је одбио предлог туженика налазећи да тужени није ставио предлог за обезбеђење парничних трошкова у благовременом року, због чега га је одбио.

Оцењујући наводе жалбе, овај суд налази да је првостепени суд одлучујући о захтеву туженика пропустио да цени одредбу чл. 82. Закона у целини. Наведеном одредбом у ставу другом прописано је да је тужени дужан да захтев за обезбеђење парничних трошкова стави најдоцније на припремном рочишту, ако припремно рочиште није одржано на првом рочишту за главну расправу пре него што се упусти у расправљање о главној ствари, односно чим је сазнао да постоје претпоставке за тражење обезбеђења. Полазећи од тога да је тужилац поднео тужбу 9. септембра 1991. године, а да је до признавања Републике Словенија уследило у току трајања парничног поступка, основано се жалбом указује да је првостепени суд пропустио да цени да ли су постојале претпоставке за тражење обезбеђења трошкова у моменту подношења захтева туженог.

Са ових разлога ваљало је првостепено решење укинати и предмет вратити првостепеном суду на поновно одлучивање.

У поновном поступку првостепени суд ће, полазећи од гореизнетог, ценити да ли постоје услови за тражење обезбеђења трошкова парничног поступка од стране туженог у складу са одредбом чл. 82. и 85. Закона о решавању сукоба Закона са прописима других земаља у одређеним односима, па потом одлучити о захтеву туженог."

Према томе може се тражити обезбеђивање парничних трошкова и у парници у којој је тужилац из Словеније, под условом реципроцитета.

(Решење Вишег привредног суда Србије, Пж 2-349/92 од 17. новембра 1992. године)

За извршење на непокретностима надлежан је општински суд

Из образложења:

"Наведеним решењем одбијен је приговор дужника изјављен против решења о извршењу И.бр. 12197/92 од 3. јула 1992. године.

Благовременом жалбом дужник побија решење због битних повреда одредаба чл. 50, ст. 1. ЗИП а у вези са чланом 15. тачка в, Закона о судовима. Наводи да привредни суд није надлежан за извршење по правоснажној пресуди Другог општинског суда у Београду, где је као предмет спора иселење из пословних просторија.

Предложено је да се побијано решење укине и предмет достави стварно надлежном суду за извршење.

Трошкове жалбе није опредељено тражио.

По размотрењу списка предмета, првостепеног решења, које је овај суд ценио у смислу чл. 381. ЗПП а у вези са чланом 16. Закона о судовима и чл. 14. ЗИП, те поднете жалбе, Виши привредни суд је нашао да:

Привредни суд у Београду није стварно надлежан за извршење у овој правној ствари.

Ово из разлога што се извршење у овој правној ствари тражи на основу правоснажне и извршне пресуде Другог општинског суда у Београду XII. П. 2780/91 од 17. јануара 1992. године, када у смислу чл. 15., тачка в, Закона о судовима ("Службени гласник Р Србије", бр. 46/91 од 31. јула 1991. године) привредни суд није надлежан за извршење одлука редовних судова, нити одлука привредних судова, уколико је предмет извршења непокретност.

Како се у овом случају ради о извршењу одлуке редовног суда, а предмет извршења је непокретност, то је жалбу ваљало уважити, побијано решење укинати, јер дужник основано у жалби указује да је донето уз битну повреду поступка из чл. 50, тачка 1. ЗИП.

Са наведених разлога, и у смислу члана 380, ст.1, тач. 3. ЗПП и чл. 14. ЗИП, одлучено је као у делу става првог изреке.

Списи предмета се достављају Четвртом општинском суду у Београду као стварно надлежном суду за поступак извршења.”

Према томе, за извршење на непокретностима, надлежан је општински суд без обзира на то да ли се извршење тражи на основу одлуке општинског, или привредног суда.

(Решење Вишег привредног суда Србије, Пж2 -183/92 од 23. септембра 1992. године)

Све јединице као делови предузећа из Босне и Херцеговине дужне су да се организују као једно предузеће у друштвеној својини

Из образложења:

”Наведеним решењем извршен је упис у судски регистар Друштвеног предузећа ”Шипад-комерц грађевински материјали” из Новог Сада.

Благовременом жалбом ово решење побија Предузеће ”Шипад-комерц” из Соколца и истиче да упис није извршен у складу са Одредбама Уредбе о изменама и допунама Уредбе о организовању делова предузећа чије је седиште на територији Републике Словеније и Републике Хрватске, јер се од делова предузећа из Соколца организовало у Београду 4 предузећа, а у Новом Саду једно, а што је у супротности са наведеном Уредбом јер је требало да сви буду организовани као једно предузеће и зато је жалилац предложио да се решење укине и да се организовање изврши у складу са Уредбом.

У одговору на жалбу новоосновано друштвено предузеће ”ШИПАД КОМЕРЦ грађевински материјали” из Новог Сада предлаже да се жалба одбаци као неблаговремена, односно да су наводи у жалби неосновани и произвољни и да се предузеће организовало у складу са законом и Уредбом и зато је предложио да се жалба одбије а решење одржи на снази.

Жалба је основана.

Према Уредби о изменама и допунама Уредбе о организовању делова предузећа чије је седиште на територији Републике Словеније и Републике Хрватске, а која се односи и на БиХ (”Службени гласник РС”, бр. 51/92) у чл. 1, ст. 2. предвиђено је: ”ако предузеће, или друго правно лице из става 1. овог члана има више пословних јединица, те пословне јединице организују се као једно предузеће у друштвеној својини.”

Како је упис у судски регистар извршен противно одредбама наведене Уредбе, јер су од јединица жалиоца организовало у Београду четири предузећа у друштвеној својини и једно предузеће у друштвеној својини у Новом Саду, то је ваљало жалбу уважити и у смислу чл. 63. Закона о поступку а упис у судски регистар, решење укинути, а предмет вратити у поновни поступак.

У поновљеном поступку суд ће позвати подносиоца пријаве за упис да своје организовање, односно пријаву усагласи са одредбама наведене Уредбе тако што ће се све јединице Предузећа ”Шипад” организовати као једно предузеће у друштвеној својини и поднеће захтев за његов упис у судски регистар.

Према томе, све организационе јединице једног предузећа из БиХ које се налазе у Србији, дужне су да се организују као једно предузеће у друштвеној својини.

(Решење Вишег привредног суда Србије, Пж2 - 392/92 од 17. новембра 1992. године)

Припремио др Јездимир Митровић